

Zen en thee

Er wordt verteld dat er eens een gouverneur op bezoek kwam bij (Zenmeester) Joshu. Natuurlijk, hij was een groot politicus, een machtig man -- een gouverneur. Hij schreef op een stuk papier: 'Ik ben gekomen om u te ontmoeten,' zijn naam, en gouverneur van die-en-die staat. Hij moet bewust of onbewust Joshu hebben willen beïnvloeden.

Joshu bekeek het papier, gooide het weg en zei tegen de man die de boodschap had gebracht: 'Zeg dat ik deze kerel helemaal niet wil zien. Gooi hem eruit.'

De man ging heen en zei: 'Joshu heeft gezegd: "Gooi hem er maar uit." Hij heeft uw papier weggegooid en gezegd: "Ik wil deze kerel niet zien."' "

De gouverneur begreep het. Hij schreef opnieuw op een papier alleen zijn naam en, 'Ik zou u graag willen ontmoeten.'

Het papier kwam bij Joshu en hij zei: 'Dus dit is de man! Breng hem binnen.'

De gouverneur kwam binnen en hij vroeg: 'Maar waarom hebt u zich zo vreemd gedragen? U heet gezegd: "Gooi die man eruit."' "

Joshu zei: 'Gezichten zijn hier niet toegestaan. "Gouverneur" is een gezicht, een masker. Ik herken u heel goed, maar maskers herken ik niet, en als u met een masker bent gekomen, wordt u niet toegelaten. Nu is het oké. Ik ken u heel goed, maar ik ken geen gouverneur. Laat die gouverneur achter de volgende keer dat u komt, laat hem bij u thuis; neem hem niet mee.'

We gebruiken bijna voortdurend gezichten; onmiddellijk veranderen we. Als we veranderingen in de situatie zien veranderen we onmiddellijk, alsof we geen geïntegreerde ziel hebben, geen gekristalliseerde ziel. Voor Joshu is alles hetzelfde -- deze vreemdeling, deze vriend, een discipel, deze manager. Met zijn antwoord, 'Neem een kopje thee,' blijft hij van binnen dezelfde. En waarom een kopje thee? Dit is een zeer symbolisch iets voor Zen meesters. Thee werd ontdekt door Zen meesters en thee is voor hen niet iets gewoons. In elk Zen klooster hebben ze een theesalon. Het is speciaal, net als een tempel. Thee is namelijk iets heel religieus voor een Zen-meester of een Zen-klooster. Thee is net als bidden. Het is door hen ontdekt.

Als je in India een sannyasin thee ziet drinken, voel je dat hij geen goed mens is. Gandhi stond niet toe dat iemand in zijn ashram thee dronk. Thee was verboden, het was een zonde; niemand mocht thee drinken. Als Gandhi dit verhaal had gelezen, zou hij gekwetst zijn geweest: een verlicht persoon, Joshu, die mensen vraagt, uitnodigt om thee te drinken? Maar Zen heeft een andere houding ten opzichte van thee. De naam zelf komt van een Chinees klooster, Ta. Daar hebben ze voor het eerst thee ontdekt, en ze ontdekten dat thee bij meditatie helpt omdat thee je alerter maakt, het geeft je een zeker bewustzijn. Dat is waarom je het moeilijk vindt om meteen te gaan slapen als je thee neemt. Ze ontdekten dat thee helpt bij bewustzijn, alertheid, dus in een Zen-klooster maakt thee deel uit van meditatie. Wat kan Joshu nog meer bieden dan opmerkzaamheid? Als hij zegt, 'Neem een kopje thee,' zegt hij, 'Neem een kopje bewustzijn.' Thee is zeer symbolisch voor hen. Hij zegt, 'Neem een kopje bewustzijn.'

Dat is alles wat verlichting kan doen. Als je bij mij komt, wat kan ik je dan aanbieden? Ik heb niets anders dan een kopje thee.

Tegen de bekende of onbekende, tegen een vriend of een vreemde, of zelfs tegen de manager die er altijd is geweest om zijn klooster te beheren: Neem een kopje thee. Dat is alles wat een Boeddha aan wie dan ook kan aanbieden, maar er is niets waardevollers dan dat. In Zen kloosters hebben ze een tearoom. Het is als een tempel, de meest heilige plaats. Je kan er niet met je schoenen aan naar binnen omdat het een tearoom is; je kan er niet naar binnen zonder een bad te nemen. Thee betekent bewustzijn en het ritueel is net als gebed. Wanneer mensen een theesalon binnengaan worden ze stil; wanneer ze de kamer binnengaan mag er niet gepraat worden, ze worden stil. Ze gaan op de grond zitten in een meditatieve houding en dan maakt de gastvrouw of de gastheer thee. Iedereen is stil. De thee begint te koken en iedereen moet ernaar luisteren, naar het geluid, naar de fluitketel die muziek maakt. Iedereen moet ernaar luisteren. Het drinken is begonnen hoewel de thee nog niet eens klaar is.

Als je Zen-mensen vraagt, zullen ze zeggen: thee is niet iets dat je onbewust inschenkt en opdrinkt zoals elke andere drank. Het is geen drank, het is meditatie, het is gebed. Dus luisteren ze naar de ketel die een melodie voortbrengt, en in dat luisteren worden ze stiller, alerter.

Dan worden er kopjes voor hen neergezet en ze raken ze aan. Die kopjes zijn niet gewoon; elk klooster heeft zijn eigen unieke kopjes, ze maken hun eigen kopjes. Zelfs als ze op de markt worden gekocht, breken ze die eerst en lijmen ze dan opnieuw, zodat de beker speciaal wordt, zodat je er nergens anders een replica van kunt vinden. Dan raakt iedereen de beker aan, voelt de beker. Het kopje betekent het lichaam; als thee bewustzijn betekent, dan betekent het kopje het lichaam. En als je alert moet zijn, moet je alert zijn vanaf de wortels van je lichaam. Als ze aanraken, zijn ze alert, mediteren ze.

Dan wordt de thee ingeschonken. Het aroma komt, de geur. Dit duurt lang -- een uur, twee uur -- dus het is niet zo dat je binnen een minuut de thee hebt opgedronken, het kopje hebt neergegooid en bent weggegaan. Nee, het is een lang proces -- langzaam, zodat je je bewust wordt van elke stap. En dan drinken ze. De smaak, de warmte -- alles moet gedaan worden met zeer alerte opmerkzaamheid. Dat is waarom de meester de thee aan de discipel geeft. Met een meester die thee in je kopje schenkt ben je alerter en bewuster; met een bediende die thee in je kopje schenkt kun je hem gewoon vergeten. Wanneer Joshu thee in je kopje schenkt -- als ik thee in je kopje kom schenken -- zal je geest stoppen, je zal stil zijn. Er gebeurt iets speciaals, iets heiligs. Thee wordt een meditatie.

Joshu zei tegen alle drie, neem een kopje thee. Thee was slechts een excuus. Joshu zal ze meer bewustzijn geven, en bewustzijn komt door gevoeligheid. Je moet gevoeliger zijn wat je ook doet, dus zelfs e iets triviaals als thee... Kun je iets triviale vinden dan thee? Kun je iets simpeler, gewoner vinden dan thee? Nee, dat kan niet. En Zen monniken en meesters hebben dit meest gewone verheven tot het meest buitengewone. Zij hebben een brug geslagen tussen 'dit' en 'dat', alsof thee en God één zijn geworden. Tenzij thee goddelijk wordt, zul je niet goddelijk zijn, want het minste moet tot het meeste verheven worden, het gewone moet tot het buitengewone verheven worden, de aarde moet tot hemel gemaakt worden. Ze moeten overbrugd worden, er mag geen kloof overblijven.

Als je naar een Zen-klooster gaat en je ziet een meester thee drinken, dan zul je je met een Indiase mind zeer verontrust voelen. Wat voor een man is dit, thee drinken? Kun je je voorstellen dat Boeddha onder een

Bodhi boom thee zit te drinken? Je kunt het je niet voorstellen; het is onvoorstelbaar. De Indiase mind heeft gesproken over non-dualiteit maar heeft veel dualiteit geschapen. Je hebt geluisterd naar advaita, de eenheid, het ene, maar wat je ook gedaan hebt, je hebt twee geschapen. En jullie hebben zo'n kloof tussen beide geschapen dat ze onoverbrugbaar lijken. Daarom moest Shankara spreken over maya en illusie. Je hebt zo'n kloof gecreëerd tussen deze wereld en die wereld, ze kunnen niet overbrugd worden. Dus wat moet je doen?

Shankara zei: deze wereld is illusoir. Je hoeft geen brug te slaan; deze wereld is niet. Dat is de enige manier om tot het ene te komen; je moet het andere volledig ontkennen. Maar ontkenning zal niet helpen; zelfs als je zegt dat deze wereld illusoir is, is ze er toch. En waarom dring je er zo op aan dat ze illusoir is als ze er niet echt is? Wat is het probleem? Waarom heeft Shankara zijn hele leven mensen geleerd dat de wereld illusoir is? Het kan niemand wat schelen of het illusoir is. Als Shankara wist dat het illusoir is, waarom er dan moeite voor doen? Het lijkt erop dat er een probleem is. Het kan niet overbrugd worden dus de enige manier is om het volledig uit het bewustzijn te laten vallen, om te zeggen dat het er niet is zodat er maar één overblijft. We hebben maar één manier om tot het ene te komen -- het andere te ontkennen.

Zen heeft een andere manier om een brug te slaan, en ik denk dat die mooier is; het is niet nodig om het andere te ontkennen. En je kunt het niet ontkennen: zelfs door het ontkennen zul je het bevestigen. Als je zegt dat deze wereld niet bestaat, moet je wijzen op deze wereld, die nergens is, wat wijs je dan aan? Waar wijs je met je vinger naar als er niets is? Dan ben je dwaas. Deze wereld bestaat, en als je zegt dat ze illusoir is, is dat slechts een interpretatie. Als deze wereld illusoir is kan 'dat' niet echt zijn, want vanuit 'dit' moet 'dat' worden bereikt. Als deze wereld illusoir is, kan jouw Brahma niet echt zijn. Als de schepping illusoir is, hoe kan -omdat de schepping voortkomt uit de schepper- de schepper dan echt zijn?. Als de Ganges een illusie is, hoe kan de Gangotri dan echt zijn? Als ik een illusie ben, dan moeten mijn ouders ook een illusie zijn, want alleen uit een droom wordt een droom geboren. Als zij echt zijn, dan moet het kind ook echt zijn.

Zen zegt dat beiden echt zijn, maar beiden zijn geen twee. Overbrug ze -- zo wordt thee een gebed, zo wordt het meest profane het meest heilige. Het is een symbool. En Zen zegt dat je pas dan spiritueel bent als je gewone leven buitengewoon wordt. Anders ben je niet spiritueel. In het gewone moet het buitengewone gevonden worden; in het vertrouwde, het vreemde; in het bekende, het onbekende; in het nabije, het verre; in 'dit', 'dat'. Daarom zei Joshu: 'Kom een kopje thee drinken.'

Osho, A Bird on the Wing #4.

Een bijdrage van Antar Marc.